

OGLAŠAJTE V
NAJBOLJŠEM
SLOVENSKEM
ČASOPISU V OHIU

★
Izvršujemo vsakovrstne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

ISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER
OF OHIO

★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXII. — LETO XXXII.

CLEVELAND, OHIO, TUESDAY (TOREK), FEBRUARY 15, 1949

ŠTEVILKA (NUMBER) 32

Domače vesti

Doma iz bolnišnice

Mr. John Erbežnik se je vrnil iz bolnišnice na svoj dom, 875 E. 154 St., kjer ga prijatelji lahko obiščejo. Iz New Yorka je prišla na par-tedenski obisk njegova hči Mrs. Estelle Prodan, ki je registrirana bolničarka.

V prid zbora "Jadran"

Mrs. Angela Kalin je darovala \$1 v blagajno pevskega zbora "Jadran", za kar se ji odbor najlepše zahvaljuje.

Redna seja in zabava

Članice društva "Waterloo Grove" št. 110 WC so prošene, da se udeležijo redne seje v sredo zvečer ob 8. uri v Slov. del. domu na Waterloo Rd. Po seji se bo vršila zabava (Valentine Party) in vsaka članica je prošena, da prinese kakšno pecivo ali kaj sličnega.

Zaroka

Zaročila sta se 19. januarja na rojstni dan zaročenke, Miss Lillian Ann Lencl, hčerka Mr. in Mrs. Jack Lencl, 1900 Rudwick Rd., in Mr. Paul Miller, sin Mr. in Mrs. William F. Miller, 4017 Eastway, So. Euclid, O. Bilo srečno!

Uradniki zbora "Zarja"

Na letni seji pevskega zbora "Zarja" so bili izvoljeni sledeči uradniki: Predsednik Leo Poljšak, podpredsednica Jennie Fatur, tajnica Mary Bozich, 1201 E. 177 St., blagajnik Andy Turkman, oskrbovalke not Mary Tomsich, Rosemary Vičič in Katherine Jurman, nadzorni odbor: Frank Kokal, Joe Tekavec in Frank Elersich, režiserji: Frank Kokal, Andy Turkman in Sophie Elersich, pianist Eddy Poljšak, pevovodja Jos. V. Krabec, oderska šepetalka Milka Kokal. Pevske vaje se vrše vsak četrtek zvečer od 7:30 do 9:30 v starem poslopju SND.

Prog. Slovenke št. 2

Članice krožka št. 2 Prog. Slovenk so vabljeni, da se udeležijo redne mesečne seje v sredo zvečer ob 7:30 uri v navadnih prostorih Slov. nar. doma na St. Clair Ave. Na dnevnem redu bodo razne zadeve.

Vile rojenice

Pri družini Mr. in Mrs. Klemenčič na 15805 Parkgrove Ave. so se v decembru zglasile vile rojenice in pustili v spomin krepkega sinčka, ki bo delal družbo bratcu in sestrici. Dekliško ime matere je bilo Helen Petrič. Tako sta postala Mr. in Mrs. Frank Klemenčič na 886 E. 141 St. tretji stari oče in stara mati. Čestitamo!

Vile rojenice so se zglasile prošle nedeljo pri Mr. in Mrs. Jack Vehar, 820 E. 222 St., in jima pustile v spomin zalo hčerko-prvorojenke, Mati in dete se nahajata v Booth Memorial bolnišnici in se dobro počutita. Dekliško ime matere je bilo Ann Lasky ter je hči Mr. in Mrs. Pa-sternak, E. 69 St. in St. Clair Ave., ki sta sedaj postala prvič stari oče in stara mati, to čast pa imata sedaj že dvanaajstič poznana Mr. in Mrs. Anton Vehar iz E. 222 St. Čestitamo!

PROGRESIVNA STRANKA JE ZA STALINOVE MIROVNE PREDLOGE

WASHINGTON, 14. feb.—Državni odbor Progresivne stranke je snoči apeliral na predsednika Trumana, naj odpre vrata miru in sprejme ponudbo sovjetskega voditelja Stalina za mirovna pogajanja med Zedinjenimi državami in Sovjetsko zvezo.

Po mnenju odbora bi takšna pogajanja ne prezrla organizacija Združenih narodov, kajti bila bi v polnem soglasju z duhom čarterja Združenih narodov.

Voditelji Progresivne stranke, med katerimi je najvidnejši Henry Wallace, so skupno z gornjim apelom svetovali, da se preneha z organiziranjem takozvane Severno-atlantske vojaške zveze. O tem vojaškem paktu pravijo:

"Čeprav je bil (pakt) predložen ljudstvu kot obramba pred agresijo, mu je pravi namen, da bi se zgradilo drugi 'cordon sanitaire', ki je naperjen proti Rusiji. Zamenjal bi Združene narode, ki so najboljši jamstvo za mir z odprto in agresivno vojaško zvezo."

Progresivci apelirajo za mirovna pogajanja

Progresivci so se obrnili na ameriško ljudstvo s pozivom, naj protestira proti temu usodnemu nagibu in zahteva od predsednika Trumana, da sprejme Stalinske mirovne ponudbe.

"Obračamo se na vse miroljubne Američane, naj povzdignejo svoj glas in zahtevajo od predsednika Trumana, da zavzame častno in miroljubno alternativo s tem, da sprejme Stalinske ponudbe za poštna in z dobro voljo motivirana pogajanja za poravnavo vseh najvažnejših razlik."

Taft-Hartleyev zakon tarča progresivcev

Druga važna izjava Progresivne stranke se nanaša na Taft-Hartleyev zakon. Tekoče stopke za preklíc Taft-Hartleyevega zakona je stranka označila za protidelavsko zaroto, ki jo pripravlja vlada in 81. kongres.

Po izjavi progresivcev vladna predloga za novi delavski zakon vsebuje "izboljšave," ki so same po sebi dovolj nevarne in celo več—so odprti poziv Taft-Hartleyevcem v kongresu, da približejo svoje lastne "izboljšave," kar še več prispeva za hujsko obliko tega hudobnega zakona.

"Organizirano delavstvo in vsi progresivci se nahajajo v smrtni nevarnosti, da bodo volilne obljube za preklíc Taft-Hartleyevega zakona zamenjane z novim zakonom, ki ohranja Taft-Hartleyev zakon z le izjemo naziva. Strategija nove administracije je postala jasna. Stremi za tem, da se opusti borbo za resnični preklíc, krivdo pa bi se namesto na vlado vrglo na kongres."

Wallace pripravlja program obilice

Glavni odbor stranke, ki šteje 125 članov, je zaključil debate glede "budžeta za obilico," katerega bo jutri Wallace objavil na časnikaški konferenci.

Tajnik stranke C. B. Baldwin je izjavil, da bo Wallaceovo poganjanje o socialni blaginji nasprotovalo Trumanovemu. Wallace bo zahteval obsežno razširjeni program na polju gradbe stanovanj, socialni varnosti in javna dela.

Odbor je v zvezi z zahtevo za mirovna pogajanja med Trumanom in Stalinom okrcal državne tajnika Deana Achesona, ki

ni podvzel korake, da bi se s takšnimi pogajanja začelo.

"Rečeno je bilo, da ne smemo z mirovnimi pogajanja z Rusijo prezreti organizacije Združenih narodov. To pravi vlada, ki je prezrla Združene narode s Trumanovo doktrino, Marshallovim načrtom in jih prezira ponovno s pripravami za Severno-atlantsko vojaško zvezo in za vojno oboroževanje Evrope."

Odbor je zagotovil, da je edini način za doseg miru, da se ta mir želi, se ga išče in se za njega deluje.

"Namesto tega pa je zavrnitvi Stalinskih ponudb sledil novi val historije proti tako imenovani komunistični nevarnosti, pod okriljem katere skuša naša vlada uresničiti Severno-atlantsko vojaško zvezo in obsežni program za oboroževanje zapadne Evrope," pravijo vodilni progresivci v svoji izjavi.

23 UBITH V ŽELEZNISKI NESREČI V ŠPANIJI

TARAGONA, Španija, 14. feb.—Najmanj 23 oseb je danes bilo ubitih in 48 resno ranjenih, ko je brzovlak Barcelona-Madrid izkočil iz tira.

Med ubitimi se nahajajo tudi neki Američani.

ŠPEKULANTI NA RAZSTAVI V PRAŠKIH TRGOVINAH

PRAGA, 14. feb.—Čehi so že dobro seznanjeni z zaplenjenim blagom, ki ga oblasti razpostavljajo v oknih praških trgovin. Toda v mestu Pardubice so prekosili Prago. Tam so oblasti razpostavile poleg zaplenjenega blaga tudi špekulantne, ki so to blago nakopili, da bi ga prodajali na črni borzi. Šest takšnih špekulantov je bilo razpostavljenih v največji trgovini mesta. Sedeli so tam cel dan, poleg njih pa je stal policaj z revolverjem za pasom.

MASNE ARETACIJE V EGIPTU

KAIRO, 14. feb.—Egiptске oblasti so radi umora voditelja prepovedane stranke Muslimanskega bratstva Hasana el Bana aretirale več kot 200 oseb. Bana je bil ustreljen preteklo soboto, morilec pa je zbežal.

De Gasperi pri papežu Piju XII.

RIM, 12. feb.—Sv. Oče že snoči sprejel v slovesno avdijenco italijanskega ministrskega predsednika Alcide de Gasperi.

Sprejem je bil prirejen v zvezi s proslavo podpisovanja 20 let starega Lateranskega sporazuma, ki sta ga sklenila bivši fašistični diktator Mussolini in bivši papež Pij XI.

Včerašnji sestanek med papežem in de Gasperijem je bil prvi formalni sestanek med poglavarjem Katoliške cerkve in voditeljem krščanske demokratične stranke Italije, kateremu je Vatikan pri zadnjih parlamentarnih volitvah kot svojemu bivšemu dolgoletnemu knjižničarju dosti pomagal.

Po sprejemu je de Gasperi položil venec na grob papeža Pija XI.

Židje zahtevajo mesto Jeruzalem

JERUZALEM, 14. feb.—Danes so židje imeli svoj veliki praznik. Plavo-bele zastave Izraela so krasile skoro vsa poslopja radi formalne otvoritve prve ustavodajne skupščine Izraela.

Toda glavna zadeva, s katero se ukvarjajo židje, je usoda svetega mesta Jeruzalema.

Izraelski ministrski predsednik David Ben Gurion, katerega stranka je na volitvah dobila največ glasov, je snoči izjavil, da je Jeruzalem bil "in bo ostal del Izraela."

Na končnem sestanku glavnega sveta, ki je bil nekakšni začasni parlament, je Gurion dejal:

"Usoda Jeruzalema je bila določena 3.000 let, predno je Pomirjevalna komisija Združenih narodov prišla sem."

Židovski komunisti izobčeni iz stranke

TEL AVIV, 14. feb.—Židovska Komunistična stranka je iz Centralnega odbora, ki šteje 25 članov, izobčila devet članov, ki so postavljali interese Izraela nad interese stranke.

TUDI V ZAPORIH JE ŽE PRETESNO

ALEXANDRIA, Va., 14. feb.—Sodnik James R. Duncan je danes spodil iz zapora 14 jetnikov, ki še niso odslužili kazni. S tem je rešil velik problem, kajti policija se je pritožila, da v zaporu ni dovolj prostora za 137 jetnikov. Odslovljeni jetniki bodo odslej morali sami skrbeti za stanovanje.

GRŠKI GERILCI VEDNO BOLJ AKTIVNI

ATENE, 13. feb.—Grški gerilci so danes obnovili napade na mesto Florina, ki bo menda prestolnica grške demokratične vlade, to je vlade protimonarhističnih Grkov.

Monarhisti v svojem vojaškem poročilu pravijo, da pri napadu na Florino sodeluje 4.000 gerilcev. Bitka za mesto je prva večja ofenziva gerilcev, odkar je gen. Markos radi boleznili bil zamenjan z novim voditeljem.

Štotač za zdravila

Poznani slovenski pogrebnik Mr. Joseph Zele je v spomin 30-letnice smrti njegovega sina Cpl. Ferdinanda N. Zele, ki je zgubil svoje življenje v prvi svetovni vojni 15. februarja 1919, ter v spomin druge obletnice smrti njegove žene Mrs. Terezije Zele, ki je umrla 27. aprila 1947, podaril \$100 za zdravila "streptomycin" proti jetiki v Sloveniji.

Mr. Zele je že veliko prispeval za pomoč potrebnim v stari domovini; bil je med prvimi, ki so prispevali za bolnišnico, itd., pomagal pa tudi zelo veliko našim lokalnim kulturnim in društvenim skupinam. Zavednemu rojaku kot tudi njegovi družini gre zahvala in priznanje za njih velikodušnost.

Predloga za obvezno avno zavarovanje

Ohijski zbornici zastopnikov je danes bila predložena zakonska predloga, po kateri bi vsi lastniki avtov bili obvezni, da se zavarujejo. Ustanovljen bi bil posebni sklad, v katerega bi morali lastniki prispevati svoj delež.

Soglasno s predlogo bi za takšno zavarovanje plačali lastniki potniških vozil letno \$15, lastniki komercialnih pa \$30.

Papež trdi, da obravnava proti Mindszenty-ju ni bila pravična

KATOLISKE VODITELJE OHIA KRITIZIRAJO

BARBERTON, O., 14. feb.—Voditelji rimsko-katoliške cerkve so danes bili obtoženi, da si hočejo zagotoviti levji delež potom zakonske predloge za busni prevoz šolskih otrok, ki je sedaj predložen zakonodajni zbornici Ohija.

Državni svetovalec organizacije Junior Order United American Mechanics William E. Burd-sall je delegatom 45 krožkov povedal, da je zakonska predloga nadaljevanje "zarote s strani katoliških voditeljev, ki želijo omajati finančno podporo ohijskim javnim šolam."

Če bi zakonska predloga bila odobrena, bi to pomenilo, da bi katoliške župnijske šole bile upravičene na prevozne olajšave, za katere bi plačali davkoplačevalci, kar pa je v nasprotju s principom ločitve cerkve od države.

S podobnimi obtožbami so proti voditeljem rimske katoliške cerkve že večkrat nastopili predstavniki mnogih verskih skupin.

TUDI MRILCI POVZROČAJO NEMIRE

MANILA, 14. feb.—Dve skupini Filipincev sta se danes sprli radi prednosti pri pogrebu. Pogrebi, ki so nosili dva mrljaca, so se srečali pred vratmi pokopališča in se začeli prepirati, kateri mrlji bo prvi pokopan. V spor so se vmešali "žalujoči sorodniki", prijatelji in znanci. Začel se je pretep, v teku katerega ho se bori za mrljske pravice posluževali tudi steklenice. Čuvaj pokopališča je posegel vmes, ustrelil z revolverjem v zrak, nakar so pogrebni vrgli pred vrata oba mrljaca in jo ucvrli.

69 ŽRTEV NESREČE V ČEŠKEM PREMOGOVNIKU

PRAGA, 14. feb.—Praški radio je danes sporočil, da se je v severni Češki pripetila velika nesreča, ko je radi eksplozije v nekem premogovniku bilo zasutih 69 premogarjev. Veruje se, da so vsi mrtvi.

Gospa Čiangkajšek se je oglasila

NEW YORK, 14. feb.—Soproga bivšega predsednika nacionalistične Kitajske, gospa Čiangkajšek, je danes napadla zmotna prepričanja, da so kitajski komunisti le agrarni reformatorji, to je, da stremijo samo za tem, da razdelijo veleposestva kitajskim poljedelskim delavcem.

Gospa Čiangkajšek je svoja svarila podala v članku, ki ga je spisala za časopis družbe, ki izdaje mehko pijačo "Coca-Cola."

V svojem "Coca-Cola" članku je soproga izobčenega kitajskega diktatorja razkačeno napadla "komunistični teror" na Kitajskem in povedala, da bi bila usodna pomota smatrati "komunistično nevarnost" na Kitajskem za "izključno zadevo Kitajske."

Gospa Čiangkajšek je nedavno brez vsakega uspeha skušala dobiti nadaljnji ameriško pomoč za režim svojega soproga, ki se baje sedaj nahaja nekeje v begunstvu na Formozi.

Sv. Oče sploh ne prizna, da se je kardinal ukvarjal z vohunstvom, črno borzo in zaroto proti vladi

VATIKAN, 14. feb.—Papež Pij XII. je danes izjavil, da so škofje in verniki s svojo vestjo obvezni, da se zoperstavljajo nepravničnim zakonom, ko kakšna civilna vlada nasprotuje božjim in človeškim pravicam.

Sv. Oče je te izjave podal v govoru, ki ga je imel pred zborom rimsko-katoliških kardinalov, ki so se sestali v Vatikanu na posvetovanje radi obsodbe svojega kolega madžarskega primata kardinala Jožefa Mindszenty-ja.

(Kot znano, je bil Mindszenty radi črnoborzijsanstva, vohunstva in zarote proti vladi, vključno zarote, da se upostavi nekakšno srednje-evropsko kraljevino, obsojen v dosmrtno ječo. Sam Mindszenty je na obravnavi priznal, da je "v principu kriv.")

Papež je v svojem govoru zagotovil, da se o obravnavi proti Mindszenty-ju ni pravično poročalo. Po njegovem mnenju je cilj obravnave bil, da se razbije rimsko-katoliško cerkev na Madžarskem in sicer z namenom, ki je pojasnjen v sv. Pismu: "Udaril bom pastirja in ovce se bodo razkropile."

Kardinal je bil baje "duševno nevarnovnešen"

Pij XII. je podal tudi svoje mnenje o fizičnem stanju kardinala v teku obravnave. Po njegovem mnenju je kardinal bil pod "skrivnostnim vplivom," ko je obtožbe v principu priznal. Papežev argument sloni na "dejstvu, da je mož, ki je bil obdaren s polno gorečnostjo mogočnega narave, kar naenkrat izgledal šibek in duševno nevarnovnešen."

Zbranim kardinalom je sv. Oče povedal, da bi se tisti, ki teptajo svobodo cerkve in pravice človeške vesti, morali zavestno dati, da nobena civilna družba ne more obstati, ko se zatre vero in Boga požene v begunstvo.

Obsojenega Mindszenty-ja je papež omenil v teku govora, ko je dejal, da je obravnava in obsodba madžarskega primata "izpolnila našo dušo z najtrpkejšo žalostjo."

Sv. Oče je bil bolj žalosten kot razkačen

Pričakovalo se je, da bo papež udaril vse tiste, ki so sodelovali pri obravnavi proti Mindszenty-ju z najbolj strašno cerkveno kaznijo—z anatemo, to je, da jih bo do sodnega dne obsodil v pekel, kjer naj bi se spokorili za storjeni greh. Toda to se ni zgodilo. Na splošno se je papež omejil le na navadne izjave, izrazil svoj dvom v pravičnost obravnave in z izjemo izobčitve sploh ni omenil druge kazne.

V govoru sv. Očeta se je bolj izražala globoka žalost kot pa srd.

"Molimo goreče Boga, da bi tisti, ki trpijo preganjanje, zaopir in težave bili potolaženi z božjo milostjo," je rekel papež.

Odgovor na obtožbe madžarske vlade

Papež je zanikal obtožbe madžarske vlade, ki pravi, da se Vatikan vmešava v notranje zadeve Madžarske in čuva ljudstvo proti vladi, ki je med ostalim z agrarno reformo razkosala cerkvena veleposestva in jih razdelila malim kmetom. V zvezi s

tem je papež rekel, da Vatikan nima načrta za politično dominacijo nad državami in "da ni dajal navodila za zoperstavljanje madžarski republiki in njenim voditeljem."

Pri koncu svojega značilnega govora je papež omenil, kaj bi vse sledilo, "če bi povsod bila upostavljena polna svoboda za rimsko-katoliško cerkev." Po njegovem mnenju bi se s tem pravično in enakopravno rešilo socialna vprašanja, položaj siromakov bi se izboljšal in oni bi bili dvignjeni na stopnjo človeške dostojnosti. Končno bi se odstranilo nesoglasja, bratska krščanska ljubezen bi prinesla mir duševnosti človeka in "prišli bi boljši časi za vsa ljudstva in plemena."

Nov grob

FRANK R. DRASLER

Ko je šel v soboto zvečer po stopnjicah v dvorano American Legion, kjer se je nameraval udeležiti zabave, je nenadoma zbolel poznani Frank R. Drasler, stanujoč na Heisley Rd., Mentor, O. Ker se mu stanje ni zboljšalo, je bil v nedeljo odpeljan v Lakeside bolnišnico, kjer je včeraj jutraj ob osmih umrl vsled srčne napake.

Pokojni je bil star 56 let ter je bil rojen v Pittsburghu, Pa. Njegovi starši so bili iz Borovnice ter so v Clevelandu na Glass Ave. dolgo let vodili restavracijo. Pozneje se je njegov oče vrnil v staro domovino, kjer je umrl. Pokojni Frank je bil uposlen kot Comptroller za Union Sand and Supply Co. v Painesville, O. Svojo izobrazbo v inženirstvu je dobil v univerzi Vienna, v prvi v univerzi De Paul, Ill., ter v industrijskem inženirstvu v Illinois univerzi in Institute of Technology. V prvi svetovni vojni se je nahajal v inteligenčnem oddelku, kjer si je pridobil najvišji red mogoče.

Tekom druge svetovne vojne je bil uposlen kot Methods Analyst pri Douglas Aircraft Corp. v Park Ridge, Ill. Kot industrijski inženir je mnogo potoval po deželi. Bil je član Lake Shore Post št. 273 American Legion.

Tukaj zapuška soprogo Stel-la, hčer Virginijo, ki pohaja Depauw univerzo, sina Jacka, ki pohaja East High šolo, brate: Louis L., ki je divizijski inženir v državnem cestnem departmentu, Philipa M. v La Grange, Ill., in Josepha, A. ter sestre: Frances, Mrs. Lillian Tapley v Ellsworth, Maine, in Mrs. Mildred Vucetič; sestra poznana Mrs. Emma Drobnič pa je umrla preteklega oktobra. Pogreb se bo vršil v četrtek popoldne ob 1. uri iz Grdinovega pogrebnega zavoda, 1053 E. 62 St., na Highland Park pokopališče.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO

HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

V IMENU DOMOBRANSKEGA SOVRAŠTVA

Po svoji strupeni propagandi, lažeh, izbruhih sovraštva in odrtega zagovarjanja domobrancev, ki so prisegli zvestobo Hitlerju, je A. D. že dolgo, dolgo znana. Okrog tega časopisa so se zadnje čase zbrali vsi najhujši sovražniki napredka, v njenem okrilju širijo svojo strupeno propagando celo elementi, za katere sam urednik A. D. odprto priznava, da so prisegli zvestobo nemški oboroženi sili.

Od takšnega časopisa ne moremo pač pričakovati nič drugega kot potvarjanja dejstev, laži in po dr. Goebelsu posneto propagando.

Ameriški Slovenci so pravkar začeli z novo humanitarno kampanjo, da resijo življenje premnogim slovenskim mladeničem in mladenkam, ki so se nalezli "proletarske bolezni"—tuberkuloze. Za vsakega je jasno, da je ta bolezen posledica obupnih socialnih razmer, posledica vojnih strahot in povojnih pomanjkanj, ki so nujno sledila. Toda ta bolezen ni v Jugoslaviji nova. Obstojala je na popolnoma isti ravni še za časa stare Jugoslavije, ko so protiljudski režimi izjemali brez vsakega usmiljenja tiste naše rojake, ki niso—kakor večina nas—uspeli, da bi v Ameriki poiskali bolj srečno domovino. **Da, ta bolezen je že v predvojni Jugoslaviji zahtevala na vsakih 1.000 otrok 150 mladih žrtev.** To je bilo, ko je v Jugoslaviji med ostalim predstavljal oblast eden od sedanjih urednikov A. D., dr. Miha Krek, tisti dr. Krek, ki je glasoval za pakt s Hitlerjem. . .

Sedaj, ko so iz človekoljubja in globoke zavesti o ljubezni napram bližnjemu ameriški Slovenci začeli velikušno prispevati za streptomycin, se ta A. D. javlja z novimi hudobnimi potvarjanji dejstev. Dne 11. feb. je sporočila svojo veliko laž. . . "V Jugoslaviji se je razpasla jetika kot nikjer po Evropi." Kriv pa je seveda režim. Po A. D. je pred vojno bilo drugače, jetika je bila "skoro nepoznana." Dve gobelsovske laži, ki so res dostojne A. D. Naj to dokažemo z dejstvi.

M. S. Handler, ameriški častnikarski poročevalec "New York Timesa," ki se nahaja v Beogradu in prav gotovo ni naklonjen jugoslovanskemu režimu, poroča, da je po umrljivosti za tuberkulozo Jugoslavija na drugem mestu v Evropi. Na prvem je Poljska.

Se bolj važno pa je: kaj so jugoslovanske oblasti storile, da bi omejile število umrljivosti za tuberkulozo? Handler poroča, da so jugoslovanske oblasti z velikimi napori uspeli, da so znižale število umrljivosti za tuberkulozo na **PREDVOJNO RAVEN**, kar pomeni, da je pod sedanjim režimom, kljub vojnim strahotam, vojnemu pomanjkanju in povojnim težavam, ta bolezen omejena na tisto raven, na kateri se je nahajala takrat, ko so v Jugoslaviji bili na oblasti razni dr. Stojadinoviči, dr. Korošci, dr. Kreki itd.

(Mogoče bi nam dr. Krek lahko kaj sporočil, kaj je takrat jugoslovanski režim storil za pobijanje tuberkuloze? Mogoče pa za njega to vprašanje ni bilo toliko važno kot pa pakt s Hitlerjem?)

Da, po A. D. je tuberkuloza v stari Jugoslaviji verjetno bila "božja kazen," sedaj pa je ta ista tuberkuloza "kazen Titovega režima." Nič ne omenja, da v Jugoslaviji delajo dan in noč pri pobijanju tuberkuloze, da tam pravljajo vse strahotne zločine, ki so jih proti ljudstvu zakrivali predvojni režimi.

Ameriški Slovenci se seveda ne bodo ozirali na domobranske spletke zakrknjenih ljudskih sovražnikov okrog A. D., pač pa bodo prispevali in žrtvovali za pobijanje tuberkuloze v Sloveniji prav tako velikušno kot so to delali pri preteklih akcijah. V zavesti jim bo, da s tem pomagajo pri reševanju mladih življenj, pa tudi, da s tem sledijo vzgledu Dobrega pastirja. Ljubezen napram bližnjemu je močnejša od potvarjanj dejstev s strani elementov, ki te ljubezni ne priznajo. Pustimo jih, naj kar naprej rujejo po blatu svoje škodoželjnosti in farizejstva! Naša vest je čista radi storjenih plemenitih dejanj!

ZDRUŽENA BRAČA

Med naprednimi Srbi, Hrvati in Slovenci ni zadnje čase nobenih posebnih nesoglasij. Pod bolj ugodnimi okoliščinami so skupaj delovali res v duhu bratske sloge.

Drugače pa stvari stojijo v reakcionarnem "jugoslovanskem" taboru. Hrvatski mačkovi in paveličevci so ustanovili nekakšno organizacijo "Ujedinjenih Hrvata." Znotraj te pa se mačkovi in paveličevci lasajo, da je veselje. Eni zagovarjajo obnovo stare Jugoslavije, v kateri

Virgil Šček:

NEKAJ RESNICE O ITALIJANSTVU TRSTA

KAKO SO SLOVENSKO BOGOSLUŽJE IZRINILI

Italijanski šovinisti so cerkev Device Marije ob morju podrli, prav tako cerkev Sv. Petra, ki je stala zraven Mihca in Jakca. Tako je tam prenehala slovenska pridiga. Pri Sv. Mariji veliki (jezuitje) so ukinili slovensko pridigo že v 18. stoletju. Nato se je začela borba pri Sv. Justu, in sicer že leta 1885. Znano je namreč, da ima mestni magistrat patronat nad to cerkvijo, torej vpliv in celo oblast.

Na magistratu pa so bili samo laški šovinisti, ki so grozili. Če ne bo škof ukinil slovenske službe božje pri Sv. Justu, bo magistrat prenehal plačevati pevski zbor, organista in orkester. In niso le grozili, temveč so prešli tudi k dejanjem. Sivolasi openski dekan Andrej Cink, ki prebiva sedaj v Trebčah, je bil gojenec Malega semenišča, ko je magistrat, podpiran od laških duhovnikov, začel borbo proti slovensčini pri Sv. Justu. Blizli so se prazniki (božič ali velika noč, ne vem). Magistrat je poslal škofu ultimatum: aut-aut, ali slovensčina iz cerkve Sv. Justa ali pa za praznike ne bo ne petja ne orgljanja ne orkestra.

Škof se ni hotel vdati. V tej stiski je dal v semenišču, ki je bilo dve sto korakov pod Sv. Justom, sestaviti iz gojencev zasilen pevski zbor. Magistrat je držal trdno. Ko je škof vstopil v stolnico, pevskega zbora in orkestra ni bilo. Tedaj se je oglašil zasilni zbor, ki je napravil, kar je pač mogel. Magistrat pa je grozil z represalijami, škof Glavina ni imel trdne hrbtnice, slovenska duhovščina ni bila organizirana, da bi nudila škofu oporo, italijanska duhovščina pa je bila kakor en mož z magistratom.

Bilo je 1891 med poletjem in jesenjo. Slovenski duhovnik Ivan Slavec je imel—kakor v navadi mnogo stoletij mašo pri glavnem oltarju. Klopri so bile kakor po navadi polne slovenskih vernikov, na koru se je oglašil slovenski zbor, ki ga je vodil Gustinčič. Po evangeliju je duhovnik odložil plašč, stopil na prižnico in pridigal. Ko je ob koncu rekel, da je to poslednja služba božja pri Sv. Justu, so se mu vdrle solze in vsa cerkev je zaplakala. Note pa, katere so peli zadnji krat, so še danes ohranjene in so za nas vreden dokument.

Tako smo Slovenci bili ob službo božjo pri Sv. Mariji Veliki, pri Sv. Petru, pri Devici

bi "gazda Maček" zopet bil gazda, drugi pa so za zloglasnega vojnega zločinca Paveliča. V slednjem taboru je baje največ "fratrov" in iz "neodvisne Hrvaške" ubegli "narodni voditelji." Levičarski "Narodni Glasnik" pa daje lekije tem čudnim "ujedinjenim Hrvatom."

Nič boljše niso razmere v krogu Srbov. Srbi imajo zopet medsebojne notranje prepire. Eni zagovarjajo Fotiča in kralja Petra, drugi pa hočejo "ko bajagi demokracijo." Ena struja je za sodelovanje s Hrvati, druga pa zmerja hrvaške "Gote," ki da nimajo nič skupnega s Srbi. Levičarska "Svobodna Reč" pa mirno ponatiskuje "bratske prepire."

Zgleda, da so še najbolj "ujedinjeni" slovenski reakcionarji. Tu so si bratsko segli v roke domobranci, klerikalci, "možje socialne demokracije," od časa do časa pa se v imenu "liberalizma" javlja tudi neki znani žurnalst, ki menja svoja prepričanja kot pač razmere kažejo, da je najboljše. A. D. poveljuje skupno borbo domobrancev in "možev socialne demokracije," "žurnalst" pa pri tem sekundira s "simpatičnimi komentarji."

"Združeni Slovenci" pa imajo še eno nalogo. Njihova naloga je, da "združijo" razdružene Hrvate in razdružene Srbe. Kako bodo to nalogo rešili, je odvisno od genialnosti slovenskega begunca, ki se je izkazal za odličnega preiskovalca "ne-ameriških aktivnosti na južni obali." Njemu so baje dali nalogo posredovalca med razedinjenimi paveličevci, mačkovi, fotičevci, hrvaškimi "fratri" in srbskimi popi itd., itd., kolikor je pač že teh "struj." "Združena brača" so združena le v enem—v sovraštvu proti novemu režimu Jugoslavije. Kar se ostalega tiče—Bog nas sačuvaj takšne sloge!

Mariji ob morju. V nadomestilo za te izgube je škof vpeljal slovensko službo božjo pri starem Sv. Antonu.

Komaj se je to zgodilo, so italijanski šovinisti začeli z veliko ofenzivo proti tej malenkostni koncensiji, pri čemer so se pokazali v zelo slabi luči italijanski duhovniki, ki so leta 1898 naslovili na tedanjega škofa spomenico, ki je pravi dokument šovinistične zlobe in nedosegljive hinavščine. To spomenico, ki jo bomo priobčili v celoti ali v posnetku, je podpisal dr. Karel Macchia, ki je zdaj generalni vikar v Trstu. V spomenici so terjali med drugim, naj se ukine slovenska pridiga, pri starem Sv. Antonu.

Tednji škofje so se spričo napadov italijanskih šovinistov še trdno držali. Toda italijanski fanatizem se ni dal ugnati. Ko so fašisti leta 1923 prevzeli v Italiji oblast, so izvedli svoje načrte do konca. Leta 1924 so ukinili pri novem Sv. Antonu slovensko pridigo, krščanski nauk, zornice, šmarnice, postne pridige, petje. Leta 1926 so isto storili pri starem Sv. Antonu, leta 1928 pri Sv. Vincencu. Leta 1929 so v Rojanu ukinili drugo slovensko mašo, slovensko pridigo na veliki petek, šmarnice, sobotni rožni venec in nekaj za tem pa so prepovedali zadnjo slovensko zdravomarijo.

Kako so nas zatirali pod Avstrijo in pod Italijo

Najprej s šolo. Slovenci v mestu nismo nikdar imeli občinske šole. Slovenci smo morali plačevati občinski davek, s katerim smo pomagali vzdrževati italijanske ljudske šole. Naše prošnje, naši klici po slovenski ljudski šoli so bili zaman. Niso pomagali ne članki po časopisih ne javna zborovanja ne nastopi naših poslancev v dunajskem parlamentu ne nastopi naših poslancev v občinskem svetu. To je bila naša tragika: oče Slovenec, mati Slovenka, otrok pa je moral hoditi v italijansko šolo, kjer so jih fanatični učitelji vzgajali v janičarje.

V tisti stiski so se zbrali slovenski starši ter ustanovili dve zasebni slovenski šoli. Eno pri Sv. Jakobu, drugo na Akvedo (Viale XX Settembre). Tako se je godilo, da so slovenski starši plačevali dvojen šolski davek. Prvega za italijansko šolo, kamor njihovi otroci niso hodili, in še en davek za slovensko

šolo. Toda ti dve šoli sta bili prenapolnjeni, denarja pa ni bilo za tretji, četrti in peti razred šole, ki bi jih še potrebovali.

Včasih je bilo obiskovanje slovenske šole združeno s pravo požrtvovalnostjo. Ponekod so imeli otroci italijansko šolo pred nosom, pa so morali hoditi pol ure daleč k Sv. Jakobu. Otroci, ki so dovršili slovensko šolo, niso mogli dobiti službe pri nobenem občinskem uradu ali podjetju: ne na županstvo ne pri tramvaju itd. Slovenski starši, ki so bili uslužbeni pri mestni občini ali pri italijanskih industrijskih ali trgovskih tvrdkah, so morali pošiljati otroke v italijanske šole, sicer so bili ob kruh.

O "pesniku" žalivku

Šovinisti so se posluževali tudi zmerjanja. Zlasti je bila v navadi psovka "ščavo" in "porco de ščavo." To psovko si slisal v uradih, na sodniji, v trgovinah, v šolah, na ulicah in na trgu, bila je v rabi še pred petimi leti v škofijskem semenišču v Kopr. Šovinisti so prepevali protislovenske pesmi. Najbolj znano je zložil in obenem uglašil uradnik Vinci. Ta mož je služboval nekaj let pri okrajni sodniji v Sezani in je kajpada moral uradovati v slovenskem jeziku. Stanoval je v hiši, ki so ji takrat rekli "Pri Jokeljnu" in kjer se je rodil odvetnik in narodni poslanec dr. Gustav Gregorin. Imel je sobo v prvem nadstropju in tam je zložil znano žalivko: . .

"Lasse pur' che i canti e subi e che i fazzi pur dispetti nella patria de Rossetti no se parla che italian."

Poleg šolstva in zmerjanja so se posluževali šovinisti tudi z akona, s katerim so menjavali slovenske priimke. Vodopivec je postal Bevilacqua, Živec Viviani, Svetič De Santi, Sonc Soncini, Kovačič Fabretti. V nekaj mesecih so spremenili 50 tisoč priimkov. Pokopališče pri Sv. Ani je last tržaške občine in magistrat je prepovedal postavljanje spomenikov s slovenskim napisom.

Lokavski rojak Adolf Muha je bil bančni uradnik v Trstu. Vlada mu je spremenila ime v Mosca. Kot zaveden Slovenec je Muha vložil priziv in dokazal, da oblastva niso bila upravičena za to spremembo in da se mu je zgodila krivica. Ko je smrtno obolel, je v oporoki prepovedal, da bi mu postavili spomenik z italijanskim napisom in zlasti rabo italijanskega napisu Mosca. Umril je leta 1939. Malo pred izbruhom svetovne vojne. Pokopan je bil v Trstu. Na njegovem grobu je plošča, ki ima za napis eno samo besedo: Dolfe!

Tako je hotel biti Adolf Muha tudi po smrti značajan. Slava njegovemu spominu!

Italija se je poslužila še drugega sredstva za poitalijančevanje Trsta, s tem da je kmalu po 1918 letu poklicala v Trst polovico Kalabrije.

To so vzroki, da ima Trst danes tako italijanski videz. Toda prej ni bilo tako. Še leta 1910 so nasteli v Trstu 120.000 Italijanov, 60.000 Slovencev. Torej 60.000 Tržčanov se je izjavilo za Slovence. Kar se 120.000 ostalih tiče, pa je zadeva taka, da jih je več ko polovica imela slovenske priimke. Večkrat tudi tako: oče Italijan, mati Slovenka. Večina pa je imela bližnje ali daljne sorodnike na Krasu v Brkinih, v Istri na Vipavskem, na Kranjskem. Le neznatna manjšina je imela sorodnike v Italiji.

Leta 1929 sem bil v Trstu v neki manufakturni trgovini. Gospodar je imel sicer slovenski priimek, a je bil že Italijan. V

trgovini sta bila dva pomočnika in ena pomočnica. Prvi pomočnik se je pisal Debastiani, eno leto prej še Boštjančič, drugi pomočnik Santi, eno leto prej še Svetič. Pomočnica se je pisala Defranceschi, dekliski priimek njene matere pa se je glasil Kavčič.

Zgodovinski dokaz

Obče znano je, da so od nekdanj Slovenci pred vsako slovensko cerkev vsadili lipo. Po maši in po večernicah so se zbrali pod lipo na domač pomenek, ponekod celo na oblastvene seje. Kjer koli najdeš pred cerkvijo staro lipo, si lahko prepričan, da je to slovenska naselbina. In tudi pri Sv. Justu ni drugače.

Na dan Sv. Cirila in Metoda leta 1914 me je škof dr. Andrej Karlin posvetil v duhovnika in to v stolnici Sv. Justa. Po obredu smo se slovenski novomašniki zbrali pod lipo, ki je rasla na desni strani Sv. Justa in ki je bila zadnji ostanek starodavne slovenske lipe, ki so jo naši dedje vsadili pred svojo cerkvijo. Ali lipo še raste ali je usahnila, ne vem. Vem pa to, da so Tržčani pokopavali svoje mrliča na pokopališču, ki je bilo okoli cerkve Sv. Justa. To se je godilo do 1. avgusta 1815, ko so pokopališče prenesli k Sv. Ani.

Takrat so pokopavali Italijane in Slovence brez razlike, in mrlič obeh jezikov so mirno in nemoteno počivali na domačem pokopališču, kakor so prej mirno in nemoteno živeli v svojem tržaškem mestu. Takrat je bil Sv. Just simbol bratstva Slovencev in Italijanov. Štirinideset letni narodni šovinizem je ta simbol oskrnil.

Naloga, vzvišena naloga doračajočega pokolenja je, da svetli simbol opere madeže, da bo spet postal, kar je bil: simbol bratstva med Slovenci in Italijani.

PRIMORSKE VESTI

Kako je v jugoslovanski coni Tržaškega ozemlja

Vojaška uprava Jugoslovanske armade, ki upravlja istrsko področje v Svobodnega tržaškega ozemlja, je poslala Varnostnemu svetu posebno poročilo o razvoju tega področja od 15. septembra 1947 do 15. septembra 1948. To poročilo dokazuje, kako vneto in uspešno skrbi jugoslovanska vojaška uprava za razvoj in napredek tega dela Istre. To velja v prvi vrsti za kmetijstvo, ki je na tem področju glavna proizvodna panoga. Lanska letina je bila dobra. Pridelanih je bilo 5.900 ton pšenice, 12.500 ton krompirja, 6.800 ton zelenjave, 3.900 ton sadja in 160.000 hl vina s 25 milijonov trt. Nadalje so redili na tem področju 12.735 glav goveje živine, 7.311 ovac in koz, 2.500 oslov, 6.400 konj, 9.000 svinj in 63.000 glav perutnine.

V vseh kmetijskih panogah so bili izkazani lepi, prepričljivi uspehi glede na izboljšano in tudi povečano proizvodnjo, kar velja predvsem za živinorejo, sadjarstvo, vrtnarstvo in vinogradništvo. Omeniti je še lep napredek živilske industrije, ki lahko proizvaja danes 24 vagonov paradižnikov v dvojni koncentraciji. Velike važnosti je pridobivanje soli in se sedaj izdelujejo načrti za smiselno preureditev solin, ki obsegajo okoli 7 milijonov kvadratnih metrov površine. Dočim kaže jugoslovanski zasedbeni del Svobodnega tržaškega ozemlja v vseh pogledih napredek in razvoj pa opazamo v angleškoameriški coni znamenje popolne brezskrbnosti in celo namernega zapostavljanja koristi gospodarstva in prebivalstva Tržaškega ozemlja. Ta razlika je tako očitna in značilna, da jo lahko dojamemo že vsak otrok; saj tukaj cene kmečkim potrebščinam zmerom bolj naraščajo, dočim cene kmečkim pridelkom stalno padajo.

Urednikova pošta

Pevski zbor "Triglav"

Cleveland, O.—Zopet se oglašam in poročam kaj je novega na zapadni strani našega mesta. Ker smo imeli več dežja kot pa snega, je bilo tudi več boleznih, prehladov in "flu", kar tudi meni ni prizaneslo, tako da sem morala ostati v postelji nekaj dni, saj drugače ni časa.

Tako se tudi zdravi na domu Mrs. Verbič, ki je prestala operacijo. Le kmalu se ozdravi, Tončka, te pogrešamo; tako tudi Millie (Russ) Slak, odkar si postala žena te še ni bilo na vaje. Žal, da ne more Mrs. Price peti. Želim tudi, da se popolnoma ozdravi Mr. Mike Bizaj, zlasti še sedaj ko se pripravljamo za naš drugi koncert, kateri se vrši 1. maja.

Naš zbor "Triglav" vedno rad pomaga drugim zborom, tako tudi upamo, da bodo šli drugi zbori nam na roko. Mi priredimo samo en koncert na leto.

Dne 6. marca se bomo v večjem številu udeležili koncerta pevskega zbora "Slovan" v Slov. društvenem domu na Recher Ave. Ker pa smo radi veseli, bomo imeli nekaj prav posebnega za soboto 26. februarja po pevskih vajah. Saj veste kako se goduje pust — to bo v klubovih prostorih. Ne bo veselica pač pa le domača zabava in smeja na koše. Pridite!

Anna Jesenko, poročevalka.

TRGOVINSKI POGOVORI DVAJSETIH DRŽAV

ZENEVA, Švica, 13. feb. — Delegati več kot 20 držav so se danes sestali na trgovinskih pogajanjih.

Pri pogajanjih sodelujejo tako predstavniki zapadnih držav kot predstavniki vzhodno-evropskih. Fašistična Španija je izključena.

PRIMORSKE VESTI

Izobraževanje ljudstva

V Jugoslovanski coni Svobodnega tržaškega ozemlja so tudi letos organizirali analfabetske in tudi druge izobraževalne tečaje. Analfabetske tečaje obiskuje 135 nepismenih, izobraževalne pa 450 zanimancev. Ta pobuda nam priča o vnetem prizadevanju jugoslovanske vojaške uprave za smotno izobraževanje istrskega ljudstva. Istrani ne marajo več biti zaostali in nekulturni priganjači oslov in delavci za druge.

Pozdravljamo volilni odbor demokratskih organizacij

V zvezi z bližnjimi upravnimi volitvami so ustanovili predstavniki Komunistične stranke Tržaškega ozemlja, Slovensko italijanske antifašistične unije, Osvobodilne fronte, Slovensko-italijanske protifašistične ženske zveze, Zveze antifašistične mladine in Zveze partizanov ter političnih preganjancev svoj volilni odbor, ki ima nalogo vzporediti akcijo za volitve in zagotoviti enotnost italijanskih in slovenskih demokratskih množic, ki naj bi bila uresničena v slovensko - italijanski ljudski fronti. Vsi Slovenci pozdravljamo skupne z vsemi ostalimi resničnimi demokrati novo ustanovljeni volilni odbor kot jamstvo strnjene enotnosti tržaških demokratskih in protimperialističnih sil.

SANS—Chicago

GRDINA

?

PAZITE V PETEK

18. FEB.

MIHAIL ŠOLOHOV

TIHI DON

TRETJA KNJIGA

(Nadaljevanje)

Ni slišal strela in padel je na hrbet kakor pod silnim sunkom. Koševoj ga je s stegneno roko zgrabil za srce in mu v trenutku izšel iz njega kri. Petro je z zadnjim naporom v življenju razpel vratnik spodnje srajce in razkril pod levo bradavico luknjico od krogle. Iz nje je čez nekaj časa pritekla kri, potem pa, ko je našla pot, je kipeč štrnila kvišku v smolnatočrtem curku.

34

Še za dne se je oglelnica, ki so jo poslali proti Rdečemu lazu, vrnila s poročilom, na niso našli rdečih noter do jelanske meje in da leži Petro Melehov z deseterimi kozaki ubit prav tam, na robu jarka.

Grigorij je odredil skupino voz za padle in odšel za čez noč h Hristonju. Od doma ga je spodbilo žensko jadikovanje za rajnim in Darjino grdo vekanje. Vse do jutra je presedel v Hristonjevi hiši na klopi pri peči. Željno je kadil cigarete, kakor bi se bal, da bi ne ostal iz oči v oči s svojimi mislimi, z žalostjo po Petru, in vnovič je brž posegel po mehuru, na vso moč vdihoval grenobni dim in se z zaspanim Hristonjem pogovarjal o nepomembnih rečeh.

Zdani se je. Odjuga je pritisnila že navsezgodaj. Še pred deseto so stopile na zvoženo cesto mlakuže. Od streh je kapljalo. Petelin so spomladansko kikirikali, nekje je, kakor ob pripetljajem poldnevu, enolično kokodakala kokoš.

Na prisojaj, na sončni plati dvorišč so se drgnili ob plotove junci. Sapa jim je odnašala z rjavih hrbtov na spomlad golečo se dlako. Dišalo je po kopnečem snegu ostro in opresno. Na goli vejici jablane pred Hristonjevim vrati je skakljala drocena zimska sinčica z rume-nim trebuškom in cvrkutala. Grigorij je stal na pragu, ča-

kal, kdaj se bodo pokazali na klanec vozovi, in sinčice ščebetanje nehotne spreminjal v jezik, znan iz mladih let. "Brusi-plug! Brusi-plug!" — je vzradoščeno prigovarjala sinčica na ta odjužni dan, ob mrazu pa se ji je — je vedel Grigorij — glas spremenil: čebļjavo je sinica svetovala in slišati je bilo nekako takole: "Obuj-si-čevļjave! Obuj-si-čevļjave!"

Grigorij se je ozrl s ceste na skakutajočega meniškca. "Brusi-plug! Brusi-plug!" — je živkljel. In na vsem lepem je Grigoriju prišlo na misel, kako sta skupno s Petrom zmlada pasla v stepi pure in je Petro tedaj beloglav, z večno oluščeni zafrenjenim nosom mojstrsko opo-

našal purje kavdranje in tudi spreminjal njihovo godrnjanje v otroški, šaljivi jezik. Umetalno je posnemal pihanje razdrženega puriča in prav na tenko piskal: "Vse v škorenjčkih, jaz pa ne! Vse v škorenjčkih, jaz pa ne!" Tedajci pa je zavrtel očke, se usločil v komolcih kakor star puran, hodil po strani in kavdral: "Mir! Mir! Mir! Mir! Na trgu bom kupil divjaku obutelj!" Tistikrat se je Grigorij blaženo smejal, ga prosil, naj še zakavdra po puranje in moledoval, naj pokaže, kako preplašeno se repenči purečja zalega, če najde v travi kako neznanostvar, kako škatlo ali krpo blaga...

Na koncu ulice se je pokazal čelni voz. Ob njem je stopal kozak. Za prvim sta prilezla drugi in tretji. Grigorij je otrnil solzo in tihi smehljaj nehotenih spominov in naglo odšel k domači lesi. Mater, ki jo je nesreča spravila ob um, je hotel pridržati v prvem strahotnem trenutku in ji ni dovolil k vozu s Petrovim truplom. Vstrel prvega voza je koračil razoglav Aljoška Šamilj. S štrcljem roke je pritisnil k prsim kučmo, v

desni pa držal žimnaste vojke. Grigorij se ni pomudil s pogledom na Aljoškovo obrazu, ampak pogledal na sani. Na slamnatem nastilju je ležal z obrazom vnica Martin Šamilj. Obličje, zeleni suknjič na prsih in na upadlem životu sta bila oblita z zmiznjeno krvjo. Na drugih saneh so peljali Manickova. Z razmesarjenim obrazom je bil obrnjen v slamo. Glavo je imel premrlo potegnjeno med pleča, zatilje pa do kosti razkldano od spretnega zamaha: črni sprijemki las so kakor resice obrobili razgaljene kosti lobanje. Grigorij se je ozrl na tretji voz. Ni prepoznal mrtveca, opazil pa je roko z voščeniimi, od tobaka rumenimi prsti. Visela je s sani, brusila kopneči sneg s prsti, ki so bili pred smrtjo postavljeni v znamenje križa. Mrlič je bil v škornjih in plašču; še čapka mu je ležala na prsih. Konja pred četrim vozilom je Grigorij prijel za uздо in ga dirjaje obrnil na dvorišče. Za njim so stekli sosedi, otročad, ženske. Truma se je nagnetla ob vratih.

Tu je naš ljubljani Petro Pantelejič! Končal je svojo pot po zemlji, — je natihce nekdo rekel.

Razoglav je stopil na prag Stepan Astahov. Kdo ve od kod so prišli dede Grišaka in še štirje stari. Grigorij se je raztreseno ozrl.

Dajte, odnesimo ga noter. Voznik je že prijel Petra za noge, ali kopica se je molče razmaknila in spoštljivo napravila pot Iljinični, ki je lezla po stopničkah.

Ozrla se je na sani. Mrtvaška blebica ji je kakor lisa legla na čelo, ji prekrila lica, nos in zdrknila na brado. Za podpazuho jo je poprijel drgetajoči Pantelej Prokofjevič. Prva je zatarnala Dunjaška, njej so se oglasili na desetih krajih v vasi. Darja je loputnila z vrati, planila razkuštrana, objokana na prag in se poglala na sani.

Petjuška! Petjuška, mili moj! Vstani! Vstani!

Grigoriju se je naredilo črno pred očmi.

Pojdi stran, Daška! — je divje zavpil, ne da bi se zavedel, in sunil Darjo v prsi, ne da bi hotel.

Padla je v sneg. Grigorij je brž poprijel Petra pod rokama, voznik za bosc členke Petrovih nog, Darja pa je po vse štirih kobacala za njima po stopničkah; poljubovala in prijemala je negibne, mrzle možave roke. Grigorij jo je odvrtil z nogo in čutil, da še malo — pa bo izgubil oblast nad seboj. Dunjaška je siloma odtrgala Darjine roke in pritisnila njeno zmamljeno glavo na svoje prsi.

V kuhinji je visela izumrla tišina. Petro je ležal na tleh čudno droban, kakor ves izsušen. Nos se mu je zaostiril, pšenične brke potemnele, ves obraz pa se

strogo spotegnil, polepšal. Iz spodvezanih hlač so molele bosc, kosmate noge. Počasi se je otajeval, pod njim je stala lužica rdečkaste vode. In čim bolj je odjenjavalo čez noč zmizlo telo, tem huje je bilo čutiti slankljati duh po krvi in zoprno sladki mrliški vonj po modrišu.

Pantelej Prokofjevič je žagal pod kolnico deske za rakev. Ženske so se behtale v izbi okrog Darje, ki se ni in ni ovedela. Poredkoma je bilo slišati od onduka kak rezek, histeričen javk, potlej pa je kakor potok žuborel glas svahe Vasilise, ki je prihitela "delit" nesrečo. Grigorij je sedel na klopi nasproti brata, zvijal cigareto in gledal Petrov obraz, ob krajih zlateničen, njegove roke s posinjelimi vzboklimi nohti. Silen hlad odtujenosti ga je že ločil od brata. Petro zdaj ni bil več doma, ampak slučajen gost, od katerega se je treba posloviti. Zdaici ti leži tamle, ravnodušno se z licem naslanja na prstena

tla, kakor bi česa pričakoval, s pomirjenim skrivnostnim polusmehljajem, mrzlim pod pšeničnimi brki. Jutri pa ga bosta na zadnjo pot pospremili žena in mati.

Ze pred nočjo mu je mati segrela tri lonce tople vode, žena pa je pripravila čisto perilo in najboljše hlače z uniformo. Grigorij — njegov brat po krvi — in oče sta umila posidob njegovo telo, ki se ni več sramovalo lastne nagote. Obledela sta ga v pražnje in položila na oder. Potlej pa je prišla Darja, vtaknila med široke, ledene roke, ki so jo še večraj objemale, svečo, ki jima je obema svetila v cerkvi, ko sta hodila okrog svetih podob — pa je kozak Petro Melehov pripravljen za odhod tjakaj, od koder se nikdo ne vrne, da bi se pomudil v domači hiši.

(Dalje prihodnjič)

V "Enakopravnosti" dobite vedno sveže dnevne novice o dogodkih po svetu in doma!

OB KRIŠKEM PORTU

(Nadaljevanje s 3. strani)

gov vnuček, ki je le redko prihajal k morju, ker je bil še majhen. Zato so bili taki dnevi zanj praznik. Drugi so prinašali vsako jutro južno ribičem.

"Ko bom velik, bom ribič tudi jaz. Tako lepo je pri morju, potem ne bi nikoli hodil v vas."

"To misliš zdaj, ko je tu prijetno in toplo, pozimi, bi se pa le rad stisnil k ognjišču."

Tinče je bil užaljen, da mu ni so verjeli. Pogledal je Maričkinega brata in mu rekel z užaljenim ponosom:

Kaj se Nine tudi tišči pozimi pri ognjišču? Jaz bom tak ribič, kot je Nine."

Zdaj so že bili pri bregu in Mikola je ujel Tinčeto zadnji stavek, pogledal Nineta, kakor bi mu hotel reči: "Ali slišiš?" in se obrnil k otrokom.

Tinče mu je pritekel nasproti: "Dobro jutro, nono!"

"Kaj se pa petelinčiš, Tinče? Dobro jutro otroci."

Vsi so hitro oddali košarice z lončki ribičem ter se vrnili k lipi. Tu je Tinče pravkar zatrjevali nonotu, da bo ribič, tak ribič, kot je Nine.

"To ne more, kaj ne, nunc? Nine je najpogumnejši ribič."

DELO

Ženska dobi dobro delo za splošna hišna opravila v moderni hiši na deželi; ima lastno sobo in kopalnico; nič pranja ali kuhe; 2 odrasli osebi in 2½ leta star otrok; avtomatični stroj pa pomivanje posode in vsi drugi pripomočki za olajšanje dela; mora imeti rada otroke. Najvišja plača: Zahteva se priporočila. Pokličite Gates Mills 796.

RAZNO

Barvanje in dekoriranje po vašemu okusu in potrebi. V vaše popolno zadovoljstvo. Pokličite C. B. SADON GA 6740

N.A.C.A. DELAVEC z ženo in 2 otrokoma nujno potrebuje stanovanje. s 5 ali 6 sobami. Plača do \$60 mesečno. Najraje na zapadni strani. Pokličite WESTLAKE 57 R

JUGOSLOVANSKE POŠTNE ZNAMKE dobite pri AUGUST KOLLANDER 6419 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio

JOHN ZULICH INSURANCE AGENCY Frances Zulich 18115 Neff Rd., IV 4221 Se priporočamo rojakom za naklonjenost za vsakovrstno zavarovalnino.

VAŠI ČEVĽJI BODO ZGLEDALI KOT NOVI, ako jih oddaste v popravilo zanesljivemu čevljarsu, ki vedno izvrši prvovrstno delo.

Frank Marzlikar 16131 ST. CLAIR AVE.

Tako možko je to povedal, da ni znala plavati. Žalostno je gledala svoje vrstnice, kako se pogumno premetavajo po valovih.

"Ali več, koliko časa je Nine plaval pod vodo? Povej ji, nono!"

Sonce je že pošteno grela in otroci so se umaknili v senco, obkrožili starega Mikola in ga prosili, da jim še enkrat pove zgodbo o Ninetu. Videli so, da rad pripoveduje in tudi sedaj jim je z veseljem ustregel. Pokazal jim je prostor, kjer je bila barka, povedal, da je deset metrov globoko tam, kjer je na dnu nekaj zapelo mrežo. Vsi ribiči so poskušali priti do dna in odpeti mrežo, a nihče ni uspel. Takrat je bil Nine še zelo mlad. Stopil je na rob barke, skočil in že izginil v globino. Dolgo ga ni bilo na površje, starejši ribiči so se že zaskrbлено spogledovali. Naenkrat pa je pogledala iz morja njegova glava: "Potegnite!" Skoraj verjeti niso mogli. Potegnili so mrežo, in res, ovira je bila odstranjena. "Vidite, otroci, taj je Nine."

V tem trenutku je zapljusknila voda. S pomola je skočil Nine, izginil za trenutek pod vodo in zaplaval na odprto morje. Otroci so veselo zavriskali in tudi sami pohiteli v morje.

Pri lipi na bregu sta obsedela samo stari Mikola in mala Ančka. Bila je edina deklica, ki

ni znala plavati. Žalostno je gledala svoje vrstnice, kako se pogumno premetavajo po valovih. "Kaj ne, nunc, tudi one ne bodo nikoli ribiči?"

"Seveda ne. Toda plavati se le uči! To je koristno in lepo." "Bom", je tiho odgovorila šla počasi med školje, se slekla in sedla na skalo ter gledala za tovariši, ki so bili daleč na morju.

Tudi stari Mikola je gledal za njimi. Spredaj je plaval Nine, za njim vsa čreda otrok, tudi njegov mali vnuček. Srečno je gledal v ta novi rod. "To bodo nekoč pravi ribiči, pogumni in drzni. Postavili bodo nov port in ga čuvali, da ga ne bo nihče več porušil."

Mikola, star in siv, je slonel ob lipi, v bregu je zgoled slaviček svojo večno pesem pomladi in ljubezni, od ladje v pristanu so se razlo zaganjali valovi in z morja so doneli vriski otrok.

GRDINA

?

PAZITE V PETEK

18. FEB.

V blag spomin

OB 30-LETNICI SMRTI NAŠEGA PRELJUBLJENEGA IN NIKDAR POZABLJENEGA SINA IN BRATA

Cpl. Ferdinand N. Zele

KI JE SVOJE MLADO ŽIVLJENJE POLOŽIL NA OLTAR DOMOVINE 15. FEBRUARJA 1919 LETA.

Spomin na Te, predragi, bo živ el v naših srcih do konca naših dni!

ŽALUJOČI OČE, BRATJE IN SESTRE

Cleveland, Ohio, dne 15. februarja 1949

POŠILJANJE MOKE in PAKETOV z živežem v Jugoslavijo

Od zdaj naprej pošiljamo moko v Jugoslavijo po dveh cenah, dajajoč s tem na razpolago pošiljateljem, da pošljejo svojem moko s plačano dostavo do Reke ali pa do MESTA PREJEMNIKA (do hiše).

CENE MOKE SO:

1) VREČO BELE MOKE 100 funtov pošljemo za \$9 Prevoz do REKE IN ZAVAROVANJE za polno izgubo (total loss) do mesta prejemnika je uračunano v gornji ceni. Prejemnik mora v tem slučaju sam plačati stroške prevoza od Reke do svojega bivališča.

2) VREČO BELE MOKE 100 ft. pošljemo za \$12 V tej ceni so uračunani vsi stroški za zavarovanje proti polni izgubi (total loss), kot tudi stroški prevoza od Reke do NASLOVA PREJEMNIKA kjerkoli v Jugoslaviji, tako ne bo prejemnik plačal nobenih stroškov ko prejme moko.

Naša moka, ki jo dobavljamo od poznane firme "GENERAL MILL," je prvovrstne kvalitete, vsebujoča visoko količino proteina, najmanj 13½%.

STANDARD PAKETI za naročitev naših NOVIH Standard paketov, vprašajte za cenik in naročilne liste (Order Forms). Dostava moke in Standard paketov je garantirana. V slučaju izgube pošiljke, vrnemo denar.

PO OBEH CENAH POSLJEMO ISTO KVALITETO MOKE, KATERA JE SEDA JEDAJ PAKIRANA V IZREDNO MOČNE VREČE (OSNBERG BAGS) ZA IZVOZ.

Ena oseba lahko pošlje z isto ladjo največ PET VREČ MOKE in to na pet različnih oseb v Jugoslaviji. Opozarjamo, da postane vse blago po naročbi Vaša last, dočim smo mi samo posredovalci med pošiljateljem in tujakšnjiimi oblastmi. Ček in Money Orders naj se glase na "DOBRVOLJNI ODBOR."

URADNE URE: Vsak dan od 9. zjutraj do 5. zvečer. V nedeljo in ponedeljek je urad zaprt.

DOBRVOLJNI ODBOR

245 WEST 18th ST.

NEW YORK 11, N. Y.

Telefon: WAtkins 4-9016

National DAV Headquarters

CINCINNATI — These impressive stone buildings house the administrative offices of the Disabled American Veterans chartered by Congress as the official voice of the nation's war disabled. Here are carried on membership work and editorial activities of the Semi-Monthly, official DAV publication. DAV also maintains national service headquarters in Washington, D. C., and has service offices in all Veterans Administration offices.

CAMEO HEALTH SALON

Masiramo, da olajšamo hrbtobol in otrdele sklepe Masiranje tudi pomaga za trganje in nepravilne vsled nervoznosti. NORMAN C. LUECHT — 7405 Lorain Ave., AT 8075

SHERWIN WILLIAMS TRGOVINA S STENSKIM PAPIRJEJEM IN BARVO JE SEDA J POD NOVIM VODSTVOM Nudimo brezplačna navodila za barvanje in dekoriranje SE PRIPOROČAMO ZA OBISK

John Shutak, lastnik - 3565 E. 93rd St. CLEVELAND 5, OHIO

MARY A. SVETEK

LICENCIRANA POGREBNICA 478 E. 152 ST. — KE 3177 Ambulančni voz na razpolago podnevi in ponoči — Notarska posluga Pogreb oskrbimo kjerkoli in po vsaki ceni.

AUDITORIUM NOW
LAST TIME FEB. 27th
Daily Mats (Except Feb. 14-15-21) at 2:15
Nights at 8:15 — Doors Open at 7:15 P. M.
20th Annual GROTO CIRCUS
The most glittering array of stars and features ever presented in Cleveland
HEAD BY
JOE WALCH WILD ANIMAL DISPLAY
Renowned WALLANDA High-Wire Stars
ARENIC STARS — PERFORMERS
125 HORSES AND PONIES — 1001 MARVELS
Tickets Now at RICHMAN'S and MUSIC HALL BOX OFFICE. Prices — Matinees (Except Sat.-Wash. Birthday): \$1.50 and \$2.00. Nights: \$1.50-\$2.00-\$2.40 and \$3.00 — all inc. Tax. Prices. Mats. Sat. & Washington's Birthday, same as night